

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ КОНСТИТУЦИЯВИЙ ҚОНУНИ

ФАВҚУЛОДДА ҲОЛАТ ТЎҒРИСИДА

Қонунчилик палатаси томонидан 2021 йил 24
июлда қабул қилинган
Сенат томонидан 2021 йил 19 ноябрда
маъқулланган

1-боб. Умумий қоидалар

1-модда. Ушбу Конституциявий Қонуннинг мақсади

Ушбу Конституциявий Қонуннинг мақсади Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудида ёки айрим жойларида фавқулодда ҳолатни жорий этиш шартлари ва тартибини белгилашдан иборат.

2-модда. Фавқулодда ҳолат тўғрисидаги қонунчилик

Фавқулодда ҳолат тўғрисидаги қонунчилик ушбу Конституциявий Қонун ва бошқа қонунчилик ҳужжатларидан иборатдир.

Агар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномасида Ўзбекистон Республикасининг фавқулодда ҳолат тўғрисидаги қонунчилигида назарда тутилганидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

3-модда. Асосий тушунчалар

Ушбу Конституциявий Қонунда қуйидаги асосий тушунчалар қўлланилади:

комендантлик соати — сутканинг махсус берилган рухсатномаларсиз ва шахсни тасдиқловчи ҳужжатларсиз кўчаларда ҳамда бошқа жамоат жойларида ёхуд турар жойдан ташқарида бўлишга тақиқ белгиланган вақти;

фавқулодда ҳолат — Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг, чет эл фуқароларининг ҳамда фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг ҳуқуқ ва эркинликларига, шунингдек юридик шахсларнинг ҳуқуқларига нисбатан ушбу Конституциявий Қонунда назарда тутилган айрим чекловлар белгилашга йўл қўядиган ҳамда уларнинг зиммасига қўшимча мажбуриятлар юклайдиган, Ўзбекистон Республикаси **Конституциясига** мувофиқ Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудида ёки айрим жойларида вақтинча жорий қилинадиган давлат бошқаруви органлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари ҳамда ташкилий-ҳуқуқий ва мулкчилик шаклидан қатъи назар, бошқа ташкилотлар, уларнинг мансабдор шахслари фаолиятининг алоҳида ҳуқуқий режими;

фавқулодда ҳолат жорий этилаётган ҳудудларнинг чегаралари (бундан буён матнда фавқулодда ҳолат жорий этилаётган ҳудудлар деб юритилади) — Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудуди ёхуд бир ёки бир неча маъмурий-ҳудудий бирликлари ёхуд уларнинг қисмини қамраб олувчи фавқулодда ҳолат режими амал қилиши доираси;

Фавқулодда ҳолат режимини таъминлаш бўйича давлат комиссияси — Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармони билан фавқулодда ҳолат даврига тузиладиган вақтинчалик махсус давлат бошқаруви органи;

ҳудуд комендантлари — ҳудуд комендатураси фаолиятига раҳбарлик қилувчи ҳамда фавқулодда ҳолат режимини таъминловчи кучлар ва воситаларнинг ягона бошқарувини амалга оширувчи мансабдор шахс;

ҳудуд комендатураси — фавқулодда ҳолат жорий этилган ҳудудда фавқулодда ҳолат режимини таъминловчи кучлар ва воситаларни бошқариш учун ташкил этиладиган вақтинчалик махсус давлат бошқаруви органи.

4-модда. Фавқулодда ҳолатни жорий этиш мақсадлари

Фавқулодда ҳолатни жорий этиш мақсадлари уни жорий этиш учун асос бўлиб хизмат қилган ҳолатларни бартараф этишдан, Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг

хавфсизлигини ҳамда Ўзбекистон Республикасининг конституциявий тузumi ва ҳудудий яхлитлиги ҳимоя қилинишини таъминлашдан иборат.

2-боб. Фавқулодда ҳолатни жорий этиш ҳоллари ва тартиби

5-модда. Фавқулодда ҳолатни жорий этиш ҳоллари

Фавқулодда ҳолат Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг ҳаётига, соғлиғига ва хавфсизлигига, Ўзбекистон Республикасининг конституциявий тузумига ва (ёки) ҳудудий яхлитлигига бевосита таҳдид соладиган ҳамда фавқулодда чоралар қўлламасдан бартараф этиш мумкин бўлмаган ҳолатлар мавжуд бўлган тақдирда, алоҳида ҳолларда жорий этилади. Бундай ҳолатлар жумласига қуйидагилар киради:

реал ташқи хавф, Ўзбекистон Республикасининг конституциявий тузумини ва (ёки) ҳудудий яхлитлигини зўрлик билан ўзгартиришга уринишлар, оммавий тартибсизликлар, террорчилик ҳаракатлари, шунингдек зўравонлик ҳаракатлари билан бир вақтда юз берадиган, фуқароларнинг ҳаётига, соғлиғига ва хавфсизлигига, давлат органларининг, бошқа ташкилотларнинг кундалик фаолиятига бевосита таҳдид солувчи ўта муҳим ҳамда тоифаланган объектларни ёки айрим жойларни тўсиш ёки босиб олиш, қонунга хилоф қуролли тузилмаларни тайёрлаш (ташқил этиш) ва уларнинг фаолияти, миллатлараро, конфессиялараро ва чегаравий низолар;

кенг қамровли авария-қутқарув ишлари ва бошқа кечиктириб бўлмайдиган ишлар амалга оширилишини талаб этадиган йирик ҳалокатлар, табиий офатлар, эпидемиялар ҳамда бошқа табиий ва техноген хусусиятга эга фавқулодда вазиятлар, фавқулодда экологик вазиятлар.

6-модда. Фавқулодда ҳолатни жорий этиш

Фавқулодда ҳолат Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармони билан Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудида ёки айрим жойларида жорий этилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг фавқулодда ҳолат жорий этиш тўғрисидаги фармони дарҳол оммавий ахборот воситаларида эълон қилиниши лозим.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг фавқулодда ҳолат жорий этиш тўғрисидаги фармони уч сутка ичида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси ва Сенатига тасдиқлаш учун киритилади.

7-модда. Ўзбекистон Республикаси Президентининг фавқулодда ҳолат жорий этиш тўғрисидаги фармони

Ўзбекистон Республикаси Президентининг фавқулодда ҳолат жорий этиш тўғрисидаги фармонида қуйидагилар белгиланади:

фавқулодда ҳолатни жорий этиш учун асос бўлиб хизмат қилган ҳолатлар;

фавқулодда ҳолатни жорий этиш заруратининг асоси;

фавқулодда ҳолат жорий этилаётган ҳудуднинг чегаралари;

фавқулодда ҳолат режимини таъминлайдиган кучлар ва воситалар;

фавқулодда чоралар рўйхати ва уларни қўллаш чегаралари, вақтинчалик чекловларнинг қатъий рўйхати;

фавқулодда ҳолат шароитларида қўлланиладиган фавқулодда чораларни амалга ошириш учун масъул бўлган давлат органлари, уларнинг мансабдор шахслари;

фавқулодда ҳолатнинг амал қилиш даврида ташқил этиладиган махсус давлат бошқаруви органлари ва уларнинг ваколатлари;

фармон кучга кирадиган сана ва вақт, шунингдек фавқулодда ҳолатнинг амал қилиш муддати.

8-модда. Ўзбекистон Республикаси Президентининг фавқулодда ҳолат жорий этиш тўғрисидаги фармонини тасдиқлаш

Ўзбекистон Республикаси Президентининг фавқулодда ҳолат жорий этиш тўғрисидаги фармони эълон қилинганидан кейин Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси депутатлари ва Сенати аъзолари Ўзбекистон Республикаси Олий

Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлиси ўтказиладиган жойга дарҳол, махсус чақирувсиз етиб келиши шарт.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг фавқулодда ҳолат жорий этиш тўғрисидаги фармони тасдиқлаш ҳақидаги масала Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг иккала палатаси қўмиталарида, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг сиёсий партиялар фракциялари томонидан дастлабки тарзда муҳокама қилинмасдан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисида қўриб чиқилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг фавқулодда ҳолат жорий этиш тўғрисидаги фармони келиб тушган пайтдан эътиборан 72 соатдан кечиктирмай Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси ва Сенати ушбу фармонни тасдиқлаш ҳақидаги масалани қўриб чиқади ҳамда қўшма қарор қабул қилади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг Ўзбекистон Республикаси Президентининг фавқулодда ҳолат жорий этиш тўғрисидаги фармони тасдиқлаш масаласига доир қўшма қарори дарҳол Ўзбекистон Республикаси Президентига юборилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисида тасдиқланмаган фавқулодда ҳолат жорий этиш тўғрисидаги фармони ушбу масала юзасидан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма қарори қабул қилинган пайтдан эътиборан ўз кучини йўқотади. Бу ҳақда аҳоли фавқулодда ҳолат жорий этилиши ҳақида қандай тартибда хабардор қилинган бўлса, худди шундай тартибда хабардор қилинади.

9-модда. Фавқулодда ҳолатнинг амал қилиш даврида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси фаолиятининг ўзига хос хусусиятлари

Фавқулодда ҳолат жорий этилганда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси ва Сенати фавқулодда ҳолат амал қилишининг бутун даври мобайнида ўз ишини давом эттиради ва тарқатиб юборилиши мумкин эмас.

10-модда. Фавқулодда ҳолатнинг амал қилиш муддати

Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудида жорий этиладиган фавқулодда ҳолатнинг амал қилиш муддати ўттиз суткадан, унинг айрим жойларида жорий этиладиган фавқулодда ҳолатнинг амал қилиш муддати эса олтмиш суткадан ошиши мумкин эмас.

Агар фавқулодда ҳолатни жорий этиш мақсадларига эришилмаган бўлса, фавқулодда ҳолатнинг амал қилиши Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармони билан яна бир муддатга узайтирилиши мумкин. Бу ҳақда аҳоли фавқулодда ҳолат жорий этилиши ҳақида қандай тартибда хабардор қилинган бўлса, худди шундай тартибда хабардор қилинади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг фавқулодда ҳолатнинг амал қилишини узайтириш тўғрисидаги фармони ушбу Конституциявий Қонуннинг **8-моддасида** назарда тутилган тартибда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисида тасдиқланади.

11-модда. Фавқулодда ҳолатнинг амал қилишини тугатиш

Агар фавқулодда ҳолатни жорий этиш учун асос бўлиб хизмат қилган ҳолатлар бартараф этилса, фавқулодда ҳолатнинг амал қилиши Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармони билан тўлиқ ёки қисман, шу жумладан муддатидан илгари тугатилади. Бу ҳақда аҳоли фавқулодда ҳолат жорий этилиши ҳақида қандай тартибда хабардор қилинган бўлса, худди шундай тартибда хабардор қилинади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг фавқулодда ҳолатнинг амал қилишини тугатиш тўғрисидаги фармони ушбу Конституциявий Қонуннинг **8-моддасида** назарда тутилган тартибда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисида тасдиқланади.

3-боб. Фавқулодда ҳолат шароитларида қўлланиладиган фавқулодда чоралар ва вақтинчалик чекловлар

12-модда. Фавқулодда ҳолат жорий этилганда қўлланиладиган фавқулодда чоралар ва вақтинчалик чекловлар

Ўзбекистон Республикаси Президентининг фавқулодда ҳолат жорий этиш тўғрисидаги фармонида фавқулодда ҳолатнинг амал қилиш даврида қуйидаги фавқулодда чоралар ва вақтинчалик чекловлар жорий этилиши назарда тутилиши мумкин:

фавқулодда ҳолат жорий этилган ҳудудда давлат бошқаруви органларининг (улар таркибий бўлинмаларининг), маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг, фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларининг ваколатларини тўлиқ ёки қисман тўхтатиб туриш;

фавқулодда ҳолат жорий этилган ҳудуд бўйлаб ҳаракатланиш эркинлигига нисбатан чекловлар, шунингдек мазкур ҳудудга кириш ва ундан чиқишнинг алоҳида режими, шу жумладан мазкур ҳудудга, зарур бўлганда эса Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудига чет эл фуқароларининг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг кириши ҳамда ушбу ҳудудларда туришига нисбатан чекловлар;

жамоат тартибини, ўта муҳим ва тоифаланган объектларни ҳамда аҳолининг ҳаёт фаолиятини ва транспортнинг ҳаракатланишини таъминловчи объектларни муҳофаза қилишни кучайтириш;

фаолиятнинг айрим турларини амалга оширишга, шу жумладан товарларни реализация қилишга, ишларни бажаришга ва хизматлар кўрсатишга нисбатан чекловлар;

озик-овқатни ва энг зарур нарсаларни сотиш, сотиб олиш ҳамда тақсимлашнинг алоҳида тартиби;

йиғилишлар, митинглар, кўча юришлари ёки намоёишлар, шунингдек бошқа оммавий тадбирлар ўтказилишини тақиқлаш ёки чеклаш;

транспорт воситаларининг ҳаракатини чеклаш ва уларни кўздан кечиришни амалга ошириш;

хавфли ишлаб чиқаришлар ҳамда портловчи, радиоактив, шунингдек хавфли кимёвий ва биологик моддалардан фойдаланадиган ташкилотлар фаолиятини тўхтатиб туриш;

фавқулодда ҳолатлар муносабати билан моддий ва маданий қимматликларнинг йўқ қилинишига, ўғирланишига ёки шикастланишига аниқ таҳдид мавжуд бўлган тақдирда, уларни хавфсиз ҳудудларга эвакуация қилиш, кўчмас объектларга, шу жумладан моддий маданий мерос объектларига нисбатан эса уларни муҳофаза қилишга доир тегишли чоралар кўриш.

Фавқулодда ҳолатни жорий этиш учун асос бўлиб хизмат қилган ҳолатларга қараб, мазкур модданинг **биринчи қисмида**, шунингдек ушбу Конституциявий Қонуннинг **13** ва **14-моддаларида** назарда тутилган фавқулодда чоралар ва вақтинчалик чекловларнинг бутун мажмуи ҳам, уларнинг айримлари ҳам жорий этилиши мумкин.

13-модда. Ушбу Конституциявий Қонун 5-моддасининг иккинчи хатбошисида кўрсатилган ҳолатлар мавжуд бўлганда жорий этилган фавқулодда ҳолат шароитларида қўлланиладиган фавқулодда чоралар ва вақтинчалик чекловлар

Ушбу Конституциявий Қонун 5-моддасининг **иккинчи хатбошисида** кўрсатилган ҳолатлар мавжуд бўлганда фавқулодда ҳолат жорий этилган тақдирда, фавқулодда ҳолат жорий этилаётган ҳудудда ушбу Конституциявий Қонуннинг **12-моддасида** кўрсатилган фавқулодда чораларга ва вақтинчалик чекловларга қўшимча равишда Ўзбекистон Республикаси Президентининг фавқулодда ҳолат жорий этиш тўғрисидаги фармони билан қуйидаги қўшимча фавқулодда чоралар ва вақтинчалик чекловлар назарда тутилиши мумкин:

комендантлик соатини жорий этиш;

ҳудудий муҳофаза тадбирларини амалга ошириш;

оммавий ахборот воситалари фаолиятини чеклаш шартлари ва тартиби кўрсатилган ҳолда бундай фаолиятни чеклаш, шунингдек босма маҳсулотни, радиоузатувчи, овоз кучайтирувчи воситаларни, нусха кўпайтириш техникасини вақтинча олиб қўйиш ёки хатлаш, журналистлар аккредитациясини ўтказишнинг алоҳида тартибини белгилаш;

фавқулодда ҳолатни жорий этиш учун асос бўлиб хизмат қилган ҳолатларни бартараф этишга монелик қилаётган нодавлат нотижорат ташкилотларининг фаолиятини тўхтатиб туриш;

Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг, чет эл фуқароларининг, фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг шахсий кўригини, уларнинг шахсини тасдиқловчи ҳужжатлар текширувини, ашёларни, уй-жойни ва транспорт воситаларини кўздан кечиришни ўтказиш;

курolni, унинг ўқ-дориларини, портловчи моддаларни, махсус воситаларни, заҳарли моддаларни реализация қилишни тақиқлаш, таркибида гиёҳвандлик воситалари ва уларнинг аналоглари, психотроп ва кучли таъсир этувчи моддалар мавжуд бўлган дори воситалари ва препаратлар, этил спирти, алкоголь маҳсулотлари муомалада бўлишининг алоҳида режимини белгилаш. Алоҳида ҳолларда фуқаролардан курolni ва ўқ-дориларни, ташкилотлардан курolni ва унинг ўқ-дориларини, махсус воситалар ва заҳарли моддаларни, шунингдек жанговар ва ўқув-жанговар ҳарбий техникани, портловчи ва радиоактив моддаларни вақтинча олиб қўйиш;

фавқулодда ҳолат режимини бузаётган ва фавқулодда ҳолат жорий этилган ҳудудда яшамайдиган шахсларни белгиланган тартибда ушбу ҳудуддан ташқарига ўз ҳисобидан чиқариб юбориш, уларда маблағлар мавжуд бўлмаган тақдирда эса харажатларнинг ўрнини кейинчалик суд тартибида ушбу шахслардан ундирган ҳолда Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан чиқариб юбориш.

14-модда. Ушбу Конституциявий Қонун 5-моддасининг учинчи хатбошисида кўрсатилган ҳолатлар мавжуд бўлганда жорий этилган фавқулодда ҳолат шароитларида қўлланиладиган фавқулодда чоралар ва вақтинчалик чекловлар

Ушбу Конституциявий Қонун 5-моддасининг **учинчи хатбошисида** кўрсатилган ҳолатлар мавжуд бўлганда фавқулодда ҳолат жорий этилган тақдирда, фавқулодда ҳолат жорий этилаётган ҳудудда ушбу Конституциявий Қонуннинг **12-моддасида** кўрсатилган фавқулодда чораларга ва вақтинчалик чекловларга қўшимча равишда Ўзбекистон Республикаси Президентининг фавқулодда ҳолат жорий этиш тўғрисидаги фармони билан қуйидаги қўшимча фавқулодда чоралар ва вақтинчалик чекловлар назарда тутилиши мумкин:

аҳолини хавфсиз ҳудудларга вақтинча яшаб туриш учун стационар ёки кўчма турар жойлар мажбурий равишда берилган ҳолда эвакуация қилиш;

карантин жорий этиш, санитария-эпидемияга қарши, ветеринария тадбирларини ва бошқа тадбирларни амалга ошириш;

давлат захираларини жалб этиш, мулкчилик шаклларида ва ташкилий-ҳуқуқий шаклларида қатъи назар, ташкилотларнинг ресурсларини сафарбар этиш, уларнинг иш режимини ўзгартириш, мазкур ташкилотларни фавқулодда ҳолат шароитларида зарур бўлган маҳсулотларни ишлаб чиқаришга қайта ихтисослаштириш ва ишлаб чиқариш-ҳўжалик фаолиятини фавқулодда ҳолат шароитларида зарур бўлган бошқача тарзда ўзгартириш;

авария-қутқарув ишларини ва бошқа кечиктириб бўлмайдиган ишларни амалга ошириш ҳамда таъминлаш зарурати билан боғлиқ бўлган алоҳида ҳолларда мазкур ишларни амалга ошириш учун меҳнатга лаёқатли аҳолини, юридик ва жисмоний шахсларнинг транспорт воситаларини меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонунчилик талабларига мажбурий равишда риоя этган ҳолда жалб этиш.

15-модда. Сайловлар ва референдумлар ўтказишни чеклаш

Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудида жорий этилган фавқулодда ҳолат амал қилишининг бутун муддати давомида сайловлар ва референдумлар ўтказилмайди.

Ўзбекистон Республикасининг айрим жойида жорий этилган фавқулодда ҳолат амал қилишининг бутун даври мобайнида ушбу жойида жойлашган халқ депутатлари Кенгашларига сайлов ва фуқаролар йиғинлари раислари (оқсоқоллари) сайлови ўтказилмайди.

Фавқулодда ҳолатнинг амал қилиш даврида давлат ҳокимиятининг тегишли вакиллик органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ва мансабдор шахслар ваколатларининг муддати тугаган тақдирда уларнинг ваколатлари муддати, агар мазкур органлар ва шахсларнинг ваколатлари ушбу Конституциявий Қонунда белгиланган тартибда тўхтатиб турилмаган бўлса, фавқулодда ҳолатнинг амал қилиш даври тугагунига қадар узайтирилади.

16-модда. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг амал қилишини тўхтатиб туриш